

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: I KŽ-791/02-6

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca Ane Garačić, kao predsjednice vijeća, te Ante Potrebice, Damira Kosa, Senke Klarić-Baranović i Milivoja Mikora, kao članova vijeća i više sudske savjetnice Aleksandre Holjevac, kao zapisničara, u kaznenom predmetu protiv M. L., zbog kaznenog djela iz čl. 120. st. 2. OKZRH, odlučujući o žalbama državnog odvjetnika i optuženika, podnesenim protiv presude Županijskog suda u Osijeku od 12. lipnja 2002. godine, broj K-18/02-110, u sjednici održanoj 06. svibnja 2003. godine, u prisutnosti zamjenika Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske Mladena Pantlika i optuženikovih branitelja S. D., odvjetnika iz O., i Č. P., odvjetnika iz Z.,

p r e s u d i o j e:

Odbijaju se žalbe državnog odvjetnika i opt. M.L. kao neosnovane, te se potvrđuje prvostupanjska presuda.

Obrazloženje

Pobijanom presudom Županijski sud u Osijeku proglasio je krivim opt. M.L. zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZRH, pobliže opisanog u izreci te presude, te ga na temelju tog propisa osudio na kaznu zatvora u trajanju od deset godina.

Na temelju čl. 45. st. 1. OKZRH optuženiku je u izrečenu kaznu zatvora uračunato vrijeme provedeno u pritvoru od 20. rujna 2001. godine, pa dalje.

Protiv te presude žalbu su podnijeli državni odvjetnik i optuženik.

Državni odvjetnik podnio je žalbu zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i odluke o kazni, s prijedlogom da se pobijana presuda ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje i odluku ili da se preinači u odluci o kazni i optuženiku izrekne kazna zatvora u duljem trajanju.

Optuženik je podnio žalbu putem branitelja S.D., odvjetnika iz O. i Č.P., odvjetnika iz Z., zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka, povrede kaznenog zakona, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i odluke o kazni, s prijedlogom da se pobijana presuda ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje i odluku ili da se preinači u odluci o kazni i optuženiku izrekne blaža kazna zatvora.

Odgovor na žalbu nije podnesen.

Zamjenik Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske, vraćajući spise prema čl. 373. st. 1. i 2. ZKP-a, stavio je prijedlog da se prihvate žalbe državnog odvjetnika i optuženika, ukine pobijana presuda i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje i odluku.

Pošto vijeće smatra da nazočnost opt. M.L. nije svrhovito, jer se on nalazi u pritvoru, a ima branitelje (čl. 374. st. 2. ZKP-a), postupajući prema njegovom zahtjevu u žalbi, o sjednici vijeća izvješćeni su, uz državnog odvjetnika, optuženik i njegovi branitelji. Sjednici vijeća, uz zamjenika Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske, bili su nazočni optuženikovi branitelji, S.D., odvjetnik iz O. i Č.P., odvjetnik iz Z.

Žalbe nisu osnovane.

Nisu osnovane žalbe državnog odvjetnika i opt. M.L. zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka.

Državni odvjetnik u žalbi tvrdi, da prvostupanjski sud pobijanom presudom nije potpuno riješio predmet optužbe, jer je ispuštanjem pojedinih dijelova optužnice i izmjenom činjeničnog i pravnog opisa djela ublažio optužbu, te da je pobijana presuda nejasna i kontradiktorna izvedenim dokazima, odnosno da postoje bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz čl. 367. st. 1. toč. 7. i 11. ZKP-a.

U žalbi optuženika, putem branitelja S.D., tvrdi se, da je prvostupanjski sud prekoračio optužbu, time što je na nedopušten način izmijenio činjenični opis djela iz optužnice. U svezi s tim posebice se ističe, kako su u izreci pobijane presude ispuštene poginule osobe koje su poimenično navedene u optužnici, te da su neodređeno označeni i oštećeni objekti. Tvrdi se još, da je nejasno za što je optuženik pobijanom presudom oglašen krivim. Time žalitelj želi dokazati, da su počinjene bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz čl. 367. st. 1. toč. 9. i 11. ZKP-a.

U žalbi optuženika, putem branitelja Č.P., tvrdi se, da postoji proturječnost između onog što se navodi u razlozima pobijane presude o sadržaju iskaza vještaka za topništvo M.Š. i samog tog zapisnika. Navodi se, da se u obrazloženju pobijane presude paušalno, nepotpuno i netočno citira iskaz rečenog vještaka. Optuženik tvrdi, da je time također počinjena bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz čl. 367. st. 1. toč. 11. ZKP-a.

Ovi prigovori nisu osnovani.

Protivno žalbenim navodima državnog odvjetnika, prvostupanjski sud je potpuno riješio predmet optužbe, jer je samo uskladio činjenični opis djela u izreci s utvrđenim činjeničnim stanjem, pri čemu je, kako se navodi u obrazloženju, ispustio činjenice za koje

smatra da ne spadaju u bitna obilježja kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZRH. Dakle, prvostupanjski sud je u izreci pobijane presude osnovano i ispravno ispustio neke od radnji koje ulaze u jedinstveno kazneno djelo zato što su ostale nedokazane, za što je dao valjano i prihvatljivo obrazloženje. Pri tome se ističe, da sud ne može u izreci presude za pojedine dijelove činjeničnog stanja istog kaznenog djela izreći oslobođanje od optužbe, a za druge osudu. U svezi s tim treba istaći, da optužba nije prekoračena, kako tvrdi optuženik u svojoj žalbi putem branitelja S.D. Naime, identitet presude i optužbe dakako pretpostavlja odgovarajuću identičnost opisa radnje izvršenja i posljedica u optužnici, s opisom radnje izvršenja i posljedice u presudi. No, taj identitet ne mora biti apsolutan, jer sud može ispustiti ili dodati u opisu djela neke činjenice ili okolnosti, kao u ovom slučaju, ako obuhvaćaju isti događaj, a povoljnije su za optuženika. Dakle, kad se radi o istom događaju, sud može donijeti odluku na temelju činjeničnog stanja utvrđenog na glavnoj raspravi, ako je povoljnije za optuženika.

Protivno žalbenim navodima državnog odvjetnika i optuženika putem oba branitelja, prvostupanjski sud je u zakonito i ispravno provedenom postupku utvrdio činjenično stanje i za svoja činjenična utvrđenja dao valjano i prihvatljivo obrazloženje, u skladu s izvedenim dokazima, bez međusobnih proturječja, što posebice ističe optuženik u žalbi putem branitelja Č.P.

Stoga nisu počinjene istaknute bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz čl. 367. st. 1. toč. 7., 9. i 11. ZKP-a, niti bilo koja druga postupovna povreda iz čl. 379. st. 1. toč. 1. ZKP-a, na koje drugostupanjski sud pazi po službenoj dužnosti.

Iz navedenih razloga nisu osnovane žalbe državnog odvjetnika i opt. M.L. zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka.

Nije osnovana žalba optuženika zbog povrede kaznenog zakona.

Neosnovano optuženik u žalbi putem branitelja S.D. ističe žalbu osnovu povrede kaznenog zakona, jer iz obrazloženja žalbe proistječe, da u tom dijelu pobija ispravnost utvrđenih odlučnih činjenica, na temelju kojih je prvostupanjski sud zaključio da je upravo optuženik počinio kazneno djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva. Dakle, ne radi se o pogrešnoj primjeni kaznenog zakona na ispravno utvrđeno činjenično stanje, nego o pobijanju ispravnosti utvrđenja odlučnih činjenica.

Nije osnovana žalba državnog odvjetnika i optuženika zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

Žalitelji ne poriču, da sve ono što je počinjeno civilnom stanovništvu, Gradu O. i prigradskim naseljima J. i V., topničkim napadom u vremenskom razdoblju od točno neutvrđenog dana u rujna 1991. godine do točno neutvrđenog dana početkom svibnja 1992. godine, na način pobliže opisan u izreci prvostupanjske presude, predstavlja ratni zločin protiv civilnog stanovništva.

Ono što se u žalbenim navodima državnog odvjetnika i optuženika čini dvojbenim, to je uloga i namjera optuženika.

Tako državni odvjetnik i u žalbi tvrdi, da je optuženik, kao zapovjednik topničkog voda, za vrijeme okupacije Baranje i agresije od strane tzv. JNA i srbočetničkih formacija na Republiku Hrvatsku, s borbenih položaja u D. izdavao operativne naredbe vojnicima topničkog voda za otvaranje topničke vatre na Grad O. i prigradska naselja J. i V., znajući da se u tim mjestima nalaze civili, te da je uslijed toga u kućama na javnim površinama i radnim prostorima smrtno stradao veliki broj civila, među njima i poimenično određene osobe, a uz to da je došlo do uništenja i oštećenja većeg broja stambenih, gospodarskih, prosvjetnih, kulturnih, vjerskih i infrastrukturnih objekata, te da je počinjena šteta velikih razmjera, dakle da je naredio da se izvrši napad na civilno stanovništvo i naselje, te da se bez izbora cilja pogađaju civilni objekti koji su pod posebnom zaštitom međunarodnog prava, pa da je time optuženik počinio kazneno djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 2. OKZRH, a ne kazneno djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZRH, za koje je pobijanom presudom proglašen krivim.

Optuženik u žalbi putem oba branitelja ponavlja svoju obranu. Tako se u žalbi putem branitelja S.D. navodi, da to što je optuženik nakon primljene zapovjedi iz dvorca u D. zapisao koordinate za borbeno djelovanje i predao ih zapovjedniku posade topova, nije učinio po liniji zapovijedanja, nego slučajno, što su činile i druge osobe. U žalbi putem branitelja Č.P. tvrdi se, da je prvostupanjski sud konstruirao termin "operativna zapovijed", kako bi postupanje optuženika podveo pod pravnu oznaku kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, a zapravo se radilo o pukoj tehničkoj operaciji zaprimanja zapovijedi telefonom od više komande štaba i prenošenja zapovijedi, bez naredbodavne ingerencije. Pri tome se prvostupanjski sud, prema navodima žalitelja, pogrešno poziva i na teoriju ekvivalencije. U žalbi putem branitelja S.D. navodi se dalje, da optuženik ne može odgovarati za kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, jer mu nije dokazana namjera, s obrazloženjem da je optuženik opravdano smatrao da se pod šifriranom naredbom iz komande krije vojni cilj, te da nije imao ništa s odabirom ciljeva, o čemu su odlučivale druge, tijekom postupka utvrđene osobe (B., B. i dr.). Isto se tvrdi i u žalbi putem branitelja Č.P., te se dodaje, da prvostupanjski sud nije razlučio koji su objekti gađani s područja gdje se nalazio optuženik, pa da se to ne može staviti na teret optuženiku nego višem zapovjedništvu (štabu), koje je raspolagalo podacima i izdavalo naredbe.

Protivno iznesenim žalbenim tvrdnjama državnog odvjetnika i opt. M.L. prvostupanjski sud je na temelju rezultata glavne rasprave izveo ispravan zaključak, da je optuženik počinio djelo i da je kazneno odgovoran za kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZRH.

Za svoja činjenična utvrđenja, prvostupanjski sud naveo je valjane razloge, pri čemu je ispravno istakao, protivno navodima žalitelja, da je optuženik, stupivši u tzv. Teritorijalnu obranu istočne Slavonije i Baranje, u inkriminiranom razdoblju, pripadao topničkoj postrojbi (bateriji), koja je zajedno s drugim topničkim postrojbama borbeno djelovala (otvarala vatru) po Gradu O., te prigradskim naseljima J. i V., uslijed čega su u stambenim zgradama, na javnim površinama i u radnim prostorijama smrtno stradali brojni civili, veliki broj ih je tjelesno ozlijeđen, a došlo je i do uništenja i oštećenja većeg broja stambenih, gospodarskih, prosvjetnih, kulturnih, vjerskih i infrastrukturnih objekata.

Prema iskazima svjedoka D.H., S.S., Ž.V., Z.S., P.S., A.V. i G.S., koji su bili na paljbenom položaju s opt. M.L., u sklopu rečene topničke postrojbe postojao je i tzv. tehnički

vod, kojim je zapovijedao opt. M.L. Uz tehničke zadaće (održavanje oruđa, ukapanje oruđa, uređenje položaja i sl.) opt. M.L., kad je bio dežurni na položaju, preuzimao je preko poljskog telefona zapovijed s elementima gađanja (tzv. koordinate), koja je dolazila od višeg zapovjedništva (tzv. komande štaba) smještenom u dvoru u D. To je činio tako, da je zapisao i zapisano predao "komandiru odjeljenja", a onda je ovaj na temelju tako primljene zapovjedi izdavao zapovijed posadama topova, koje su je izvršavale, otvaranjem vatre, što je priznao i sam optuženik.

Prema iskazu vještaka za topništvo M.Š., na borbenom paljbenom položaju u vrijeme topničkog djelovanja, osim zapovjednika topničkog voda i poslužitelja, moraju biti računatelji koji izračunavaju elemente gađanja (tzv. koordinate), a imaju na raspolaganju i zemljovid, dok iz iskaza rečenih svjedoka, koji su bili na paljbenom položaju s opt. M.L., proistječe, da su računatelji bili u "komandi" (zapovjedništvu koje se nalazilo u dvorcu u D.), a da na borbenom paljbenom položaju nije bilo ni zemljovida. S obzirom da je neprijeporno u O. bila oštećena gotovo svaka zgrada, prvostupanjski sud je ispravno zaključio, da se radilo o napadima na naselja bez izbora cilja.

Iz izloženog proistječe, da opt. M.L. nije bio u glavnom zapovjedništvu ("komandi štaba") u dvorcu u D., gdje se određivalo što će se napadati (gdje se određivao cilj napada), odnosno da se napada Grad O., te prigradska naselja J. i V. No, kako je počinitelj kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, ne samo osoba koja je izdala zapovijed da se izvrši napad na civilno stanovništvo, naselje..., već i osoba koja je takvu zapovijed izvršila, opt. M.L. odgovoran je za svoje postupanje, za to što je, kao pripadnik topničke postrojbe, u zajedničkom djelovanju prenosio rečene zapovjedi glavnog zapovjedništva (tzv. komande štaba), te tako u lancu zapovijedanja zapravo izdavao "operativne naredbe" preko "komandira odjeljenja" posadama topova, koje su otvaranjem vatre na Grad O. i rečena prigradska naselja, izvršile takvu zapovijed, kako je to ispravno utvrdio prvostupanjski sud.

S obzirom da su elementi gađanja (tzv. koordinate) dolazile iz glavnog zapovjedništva (tzv. komande štaba), da opt. M.L. nije imao završenu vojnu akademiju, da na borbenom paljbenom položaju nije bilo računatelja i zemljovida, protivno žalbenom prigovoru državnog odvjetnika i prema ocjeni Vrhovnog suda Republike Hrvatske, kao drugostupanjskog suda, optuženik nije znao da se naredba (zapovijed) odnosi na izvršenje napada na objekte posebno zaštićene međunarodnim pravom, kako ga tereti optužba. Međutim iz onog što je priznao optuženik i što su iskazali svjedoci, da su gledajući televiziju vidjeli kako se teškim naoružanjem napada i razara Grad O., optuženik je očito bio svjestan mogućnosti da naredba (zapovijed) "komande štaba", koju operativno prenosi "komandirima odjeljenja" i posadama topova znači i otvaranje topničke vatre na Grad O. i prigradska naselja, na što pristaje, što je dovoljno za njegovo postupanje s neizravnom namjerom, kako je to ispravno utvrdio prvostupanjski sud.

S obzirom na izloženo i prema ocjeni Vrhovnog suda Republike Hrvatske, kao drugostupanjskog suda, optuženik je na način pobliže opisan u izreci pobijane prvostupanjske presude ostvario sva obilježja kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZRH.

Stoga nisu osnovane žalbe državnog odvjetnika i optuženika zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i u svezi s tim zbog povrede kaznenog zakona.

Nisu u pravu državni odvjetnik i optuženik kad se žale zbog odluke o kazni.

Pri odmjeravanju kazne, prvostupanjski sud ispravno je ocijenio težinu kaznenog djela i stupanj kaznene odgovornosti optuženika, kao i sve ostale okolnosti, pobliže navedene u razlozima pobijane prvostupanjske presude, što utječu da kazna bude teža ili lakša, a u žalbama državnog odvjetnika i optuženika ne ukazuje se na nove okolnosti, koje prvostupanjski sud nije cijenio i koje bi bile od utjecaja na visinu kazne. Baš kazna zatvora u trajanju od deset godina, prema ocjeni Vrhovnog suda Republike Hrvatske, kao drugostupanjskog suda, predstavlja sankciju adekvatnu težini počinjenog kaznenog djela. Stoga će se, protivno navodima žalbe državnog odvjetnika i optuženika, prema ocjeni Vrhovnog suda Republike Hrvatske, kao drugostupanjskog suda, upravo rečenom kaznom zatvora ostvariti svrhe iz čl. 4. st. 2. i čl. 31. OKZRH.

Iz navedenih razloga, nisu osnovane žalbe državnog odvjetnika i optuženika zbog odluke o kazni.

S obzirom na izloženo, ne postoje razlozi zbog kojih državni odvjetnik i optuženik pobijaju prvostupanjsku presudu. Kako ne postoje povrede zakona iz čl. 379. st. 1. ZKP-a, na koje drugostupanjski sud pazi po službenoj dužnosti, na temelju čl. 387. ZKP-a presuđeno je kao u izreci ove presude.

U Zagrebu, 06. svibnja 2003. godine.

Zapisničar:
Aleksandra Holjevac, v.r.

Predsjednik vijeća:
Ana Garačić, v.r.